

GEOSITES <i>Heuvelrug Zuid</i>	Kwintelooijen e.o.	
Hotspots	Voormalige groeve Kwintelooijen ; Buurtse Berg en Sparrenboomse Berg	
Korte omschrijving	Wetenschappelijk onderzochte ontsluiting van grootschalige groeve in stuwwal tot aan de kruin van de Buurtse Berg. Geologisch, geomorfologisch, hydrologisch, archeologisch, ecologisch, educatief en recreatief van groot belang.	

LANDSCHAPSTYPE	ZAND landschap	VEEN landschap	RIVIER landschap	ZEEKLEI landschap
-----------------------	-------------------	-------------------	---------------------	----------------------

WAARDEN:	
Geo vormingsperiode	
geologisch	De groeve geeft historisch gezien een beeld van de scholsgewijze laagopvolging (schubbenreeks) van de stuwwal tot aan de kruin van de Buurtse Berg uit de voorlaatste ijstijd, het Salien. Aan de zuidwestkant van de groeve komen de volgende afzettingen gestuwd voor: de formaties van Drenthe, die van Urk en van Kedichem. Daaronder ligt de onder-Pleistocene formatie van Harderwijk. In het uitgevoerde onderzoek wordt de relatie aangegeven tussen de stuwing en horsttectoniek en permafrost. Een gespaarde heuvel is beoogd als geologisch monument. Vondsten uit het Salien van mammoet, sabeltijger en steppewisent en de daarop volgende interglaciale, warme periode het Eemien: bosolifanten en nijlpaarden.
geomorfologisch	De Buurtse Berg e.o. is een plateauachtig rugsysteem met microreliëf (geulen, dalletjes en kommetjes) en waaiervormige afzettingen die zijn ontstaan als gevolg van landijs- en sneeuwsmeltwater van de laatste twee ijstijden. In de helling van de groeve is een bekkentje van keileem en een fluvioglaciale geulopvulling aangetoond.
hydrologisch	De betekenis van historische waterstromen op de ontwikkeling van geomorfologisch interessante reliëfvormen, zoals antidiunen op de bodem van een stroom. In de groeve is ook de huidige invloed van het afstromend water te zien.
Cultuur Historisch	
cultuur algemeen	
archeologisch	In de groeve zijn gereedschappen (vuurstenen vuistbijlen) gevonden van Homo Heidelbergensis (500.000 – 200.000 jaar geleden); op de Buurtse Berg ligt een grafheuvel (opgehoogd).
infrastructureel	Enkele historische wegen. In de nabijheid lopen langs de Utrechtse Heuvelrug en de Gelderse Vallei oude interlokale wegen: de Oude Veense Grindweg en de Cuneraweg (thans deels N233); verder de Veenendaalse Straatweg die de stuwwal via een natuurlijke pas kruist. Van lokale betekenis is nog de grotendeels bestaande Galgenweg.
militair	
immaterieel	
Natuur	
landschap	Grote diversiteit aan landschappen veroorzaakt door klimaatverandering en menselijke invloed.
ecosysteem	Het westelijk deel van de groeve (36 hectare) is bestemd voor natuurontwikkeling. Er bestaat daar een grote biodiversiteit als gevolg van hoogteverschillen, verschillen in oriëntatie op zon en wind en variatie in bodemgesteldheid van nat naar droog, van zuur naar basisch, van zanderig naar leemrijk. Tijdens een KNVV-inventarisatie in 2015 zijn 1.555 verschillende soorten waargenomen, waarvan 70 op de rode lijst staan.
Betekenis	

wetenschappelijk	Uitgevoerd wetenschappelijk onderzoek en veldinventarisaties, zie achtergrondinformatie.
educatief	De waarden van het gebied worden uitgelegd in beschrijvingen, bebording en wandelpaden: Geopad (ook digitaal) en Natuurpad.
recreatief / toeristisch	Het oostelijk deel van de groeve (32 hectare) is deels een druk bezocht gebied voor dagrecreatie met een plas, een motorcrossterrein met gelegenheid voor mountainbiken en andere activiteiten.
economisch	Grootschalige ontgronding van oorspronkelijk 74 hectare van het gebied Kwint en Looijen ten behoeve van zandwinning in de 20 ^{ste} eeuw tijdens de jaren vijftig tot 1989. De ontgronding is gestopt door een uitspraak van de Raad van State. Thans regionaal economisch van betekenis door recreatief gebruik en natuurwaarden.
Niveau	
internationaal	
nationaal	Ontsluiting door grote groeve in stuwwal tot aan de kruin van nationale betekenis.
regionaal / lokaal	Recreatiegebied van regionale betekenis.
Beheertype	
bescherming	
duurzame ontwikkeling	Het gebied wordt volgens onderlinge afspraak via het samenwerkingsverband 'Club Kwintelooijen' duurzaam beheerd door de gemeenten Veenendaal en Rhenen. Het huidige beheer van het natuurgebied is gericht op het herstel van de oorspronkelijke vegetatiesoorten.
bedreiging(en)	Te intensieve recreatie.

Achtergrondinformatie o.m.:

- Aardkundige waarden in de provincie Utrecht, Drs. A.A. Bronbacher en Drs. W. Hoogendoorn, 1997
- Grondboor en Hamer: Groeve Kwintelooijen 2018
- Geopad 084: De Buurtse Berg
- Tastbare Tijd, Cultuurhistorische Atlas van de provincie Utrecht, e.a., Roland Blijdenstijn
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
- Inventarisatie soorten Kwintelooijen, KNNV, 2015
- IVN Veenendaal-Rhenen Natuurpad 19: Prettige heuvelrug
- Landschap Erfgoed Utrecht